

TANÍTÁSI SZOKÁSOK EGY FOGALMI TÉRKÉPES FEJLESZTŐ PROGRAM UTÁN

Habók Anita

SZTE BTK Neveléstudományi Intézet

Kulcsszavak: tanítási szokások, fejlesztő program, fogalmi térkép

A tanulók iskolai eredményességét meghatározza, hogy milyen tanulási stratégiákkal és technikákkal találkozhatnak az iskolában. A tanulási technikák közül a fogalmi térkép bemutatására és gyakorlására épült fejlesztő programunk. A technika elméleti alapjai Ausubel tanuláselméletéből indultak ki az 1960-as évek végétől kezdődően, majd hatást gyakoroltak rá a kognitív pszichológia tanuláselméletei. Ezeket felhasználva dolgozta ki Novak munkatársaival a fogalmi térképezés elméletét és szabályait, mely által ez elhatárolódott más grafikus megjelenítési formáktól.

Három alkalommal nyílt lehetőségünk a fogalmi térképekkel történő fejlesztésre. Környezetismeretből, fizikából, kémiából, biológiából és nyelvtanból készültek anyagok. A tanároknak minden program után volt lehetőségük véleményt nyilvánítani, amit a további programok összeállításánál figyelembe vettünk. Az utolsó fejlesztés után egy évvel, 2009 júniusában, nyílt és zárt kérdések segítségével kérdeztük meg a kísérletben részt vevő tanárokat tanítási szokásaikról és arról, hogy használják-e a fogalmi térképet a gyakorlatban, továbbá milyen előnyöket vagy hátrányokat tapasztaltak. 20 tanár vállalkozott arra, hogy kérdéseinkre válaszol. Ebben az esetben kis mintáról beszélhetünk, de a fogalmi térképekhez kötődő vizsgálatok esetében gyakori a résztvevők kisebb létszáma. Mivel a fejlesztés több héten át zajlott, azt feltételeztük, hogy a tanítási szokásokban is változás történt, a kidolgozó, a memorizáló és a kontrollstratégiák közül a memorizáló stratégiákat használják legritkábban. Ugyancsak feltételeztük, hogy gyakrabban alkalmazzák a tanítási órákon a fogalmi térképet és az ábrás megjelenítési formákat.

Az eredmények alapján a tanárok leggyakrabban a kidolgozó stratégiákat használják, amelyek az összefüggésekhez és a mindennapi életben hasznosítható tudáshoz kötődnek. A memorizáló stratégiák alkalmazása a legkevésbé fordul elő a válaszok alapján. A tanárok válaszaiból az derült ki, hogy a fogalmi térképeket hasznosnak találják, de a gyakorlatban szignifikánsan ritkábban használják. Jövőbeli cél lenne olyan fejlesztő programok kidolgozása, amelyek segítségével a megismert tanulási technikák hosszabb távon is a tanulási gyakorlat részévé válnak mind tanulói, mind tanári oldalról.